

David Sulík

Novorusko – nepokojné územie slobody, 2. časť

Po tom, čo sme si priblížili históriu Novoruska, sa v poslednej časti tohto článku budeme venovať jeho súčasnosti a snažím o nastolenie iného spoločenského usporiadania jeho novými politickými elitami.

Na posledných skoro 70 rokov sa pojem Novoruska vytráca. Po rozpade ZSSR a udalostiach na Ukrajine sa z bývalých regiónov juhovýchodnej Ukrajiny vyčleňuje Krym, vyhlasuje nezávislosť a pripája sa k Rusku. Následne Donecká a Luhanská oblasť vyhlasujú samostatnosť a deklarujú vznik Doneckej a Luhanskej ľudovej republiky. Dňa 24. mája 2014 je podpísaná v [Donecku](#) dohoda o zlúčení Doneckej a Luhanskej ľudovej republiky do „Zväzu ľudových republík“ alebo skrátene Novoruska.

Súčasne bola, ako riadiaci orgán zväzu, zriadená „Rada Zväzu ľudových republík“. Rada je šesťčlenná, má po troch zástupcoch z každej republiky. Dňa 26. júna 2014 sa konalo ustanovujúce zasadnutie zväzového parlamentu, jeho predsedom sa stal Oleg Carjov, bývalý poslanec Ukrajinského parlamentu a veľmi charizmatická postava. Novorusko sa stáva konfederáciou s otvoreným členstvom pre ďalšie regióny juhovýchodnej Ukrajiny. Tým sa znova toto historické územie dostáva na mapu sveta a otvára novú kapitolu svojej histórie.

Geopolitické súvislosti, vojnu s Ukrajinou atď. teraz odsuniem stranou a pozornosť skôr zameriam na vnútorné záležitosti Novoruska. Pre poznanie budúcnosti tohto regiónu je dôležité pýtať sa, aký charakter má toto Novorusko, čo je jeho štátnou ideou, čo deklaruje, kam chce patriť a aké hodnoty zastáva. Že nevzniklo len z vôle Ruska, ale má aj nejaké vlastne plány.

Keď porovnáme súčasný ukrajinský štát s Novoruskom, hneď vidíme jeden rozdiel. Ukrajina si začala budovať svoju „novú“ štátnosť na vypätom nacionalizme. Tretine svojich bývalých alebo súčasných obyvateľov odoprela základné ľudské práva zrušením ruštiny ako štátneho jazyka, odmietla federalizáciu krajiny, zaviedla silnú cenzúru a ideologizáciu kultúry a vôbec verejného života. Rusi sa pre Ukrajincoch stali menejcenní.

Novorusko sa nedefinuje na nacionálnom základe, Ukrajinci a Rusi sa tam považujú za Novorusov. Najvyšším cieľom, ako povedal jeden z lídrov obrany Nového Ruska A. Mozgovoj, je zvrhnutie oligarchického systému v Kyjeve a vytvorenie Nového Ruska, ktoré bude skutočne zbavené vlády oligarchov. Akoby v obyvateľoch Novoruska znova ožili kozácke a Machnove myšlienky slobody. Tentoraz slobody od nezákonného fašistického režimu na Ukrajine, potlačovania ľudských práv, a hlavne slobody od oligarchov a oligarchického kapitalizmu. A keďže v histórii ľudia v Novorusku nepoznali iný kapitalizmus ako oligarchický, tak v podstate odmietajú každý kapitalizmus, čo sa navonok javí ako sympatie s myšlienkami socializmu. Paradoxne práve ľudia na Donbasse a v Luhansku pokračujú dôsledne v myšlienkach Majdanu, ktorý bol oficiálne zameraný proti korupcii a vláde oligarchov.

Veľmi dôležité je všimnúť si fakt, že republiky boli od začiatku deklarované ako **ľudové**. Môžeme to chápať ako hľadanie inej alternatívy ku kapitalizmu, ako návrat k myšlienke, aby si ľudia vládli sami a neboli vykorisťovaní. Zároveň tu vládne duch silného patriotizmu, vlastenectva a opieranie sa o tradície a pravoslávie. Náboženský aspekt je zaujímavý a výrazný, ikony sú na každom druhom tanku, vojaci sa modlia pred odchodom na front, časť novoruskej armády tvorí Donecká pravoslávna armáda. Akoby opieraním sa o duchovnosť čerpali veľkú silu. Je príznačné, že na vlajke Doneckej republiky je v strede sv. Jurij (ktorý je totožný s archanjelom Michaelom), slnečný bojovník bojujúci s drakom, symbol boja za slobodu. Miesto čiernej zástavy Machnu „sloboda alebo smrť“, vojaci Novoruska tak bojujú pod vlajkou archanjela Michaela, a tým akoby ich boj symbolicky dostával ešte vyšší rozmer a význam.

Ako prvý krok novej Doneckej a Luhanskej ľudovej republiky boli znárodnené všetky banie a podniky ťažkého priemyslu patriace dovtedy najväčšiemu ukrajinskému oligarchovi Rinatovi Achmetovi. Podotýkam, že ukrajinskí oligarchovia sa dostali k majetku podobne ako vo väčšine východoeurópskych krajín, podvodnou privatizáciou za skutočne zlomkové ceny. Vytunelovanie takýchto podnikov, neplatenie daní, korupcia a odliv peňazí do zahraničia boli bežnou súčasťou tohto deja. Teraz patria štátu a je plán, že časť majetku si štát nechá a časť odovzdá do rúk zamestnancom, aby si sami určili, či už formou zamestnaneckej akciovky alebo družstva, akú podobu budú tieto podniky mať. To je aj jednou z príčin zúrivosti ukrajinských oligarchov a ich bábkovej vlády voči Novorusku. Čo sa týka politickej oblasti, v Novorusku existuje viac rôznych strán a skupín, ale hlavnou a dominantnou politickou silou sa javí „Nová ruská strana“, ktorej hlavní predstavitelia sú P. Gubarev a spisovateľ A. Prochanov. Ideológmi a inšpirátormi v pozadí sú známy politológ a tvorca konceptu Eurázie A. Dugin a V. Korovin.

Je dôležité poznať program tejto strany, lebo odzrkadľuje mnoho z atmosféry a plánov Novoruska. V programe tejto strany (<http://novorossia.su/node/1753>) sa napríklad hovorí:

- Novorusko je demokracia, založená na princípoch priamej demokracie. Hlavným nástrojom rozhodovania sa stáva referendum.
- Zem, prírodné zdroje, voda, flóra a fauna, rovnako ako veľké priemyselné a finančné podniky vytvorené v minulosti pracujúcimi sú majetkom ľudu Novoruska a nemôžu byť v súkromnom vlastníctve. Využívanie prírodných zdrojov sa nemôže vykonávať na úkor ľudí.
- Základom ekonomickej prosperity krajiny budú high-tech odvetvia s vysokou pridanou hodnotou, ktoré vyžadujú silnú vedeckú základňu.
- Ekonomická štruktúra nového Ruska bude založená na princípoch sociálnej spravodlivosti.
- Štát prevezme funkciu pomoci chudobným, sociálne znevýhodneným skupinám obyvateľstva, a osobám so zdravotným postihnutím.
- Veľké priemyselné podniky budú buď vo vlastníctve štátu alebo budú patriť zamestnancom formou zamestnaneckej spoločnosti alebo družstva, pričom malé a stredné podniky môžu byť v osobnom vlastníctve.

- Pozemky používané na bývanie alebo poľnohospodárske činnosti, môžu byť dané do doživotného prenájmu formou dispozičných práv s právom dedenia.
- Akékoľvek formy rasovej, národnostnej, etnickej a kultúrnej neznašanlivosti, rovnako ako formy diskriminácie na základe jazyka, pohlavia, sociálnych, majetkových a iných ďalších funkcií sú zakázané. Nie je povolená agresívna propaganda menšín pod zámienkou ich ochrany pred diskrimináciou z akéhokoľvek dôvodu.
- Zachovávať vlastné kultúrne, etnické a jazykové zvyky bude neodňateľné.
- Sloboda vierovyznania okrem agresívnych siekt.
- Hlavným orgánom je miestna samospráva. Právomoci samospráv budú stanovené samotnými ľuďmi.
- Ústava a zmeny a dodatky k ústave budú schvaľované v referende.

Toto je oficiálny program hnutia s najväčšou politickou podporou v Novorusku, ktorého predstavitelia sú označovaní západnými politikmi a novinármi ako neofašisti, rasisti a stalinisti. Úsudok o tom nech si každý čitateľ urobí sám.

Niektoré zdroje tvrdia, že Novorusko môže byť aj sociálny experiment, že Novorusko je plánované ako projekt, kde Rusko chce odskúšať iné alternatívne spoločenské usporiadanie, na báze priamej demokracie, alternatívneho finančného systému, ekologickej spoločnosti, vrátane pretvorenia priemyslu na báze nových super technológií.

S technológiami by pravdepodobne súviselo aj plánované vytvorenie jednej z najväčších ruských univerzít na Kryme – Vernadského univerzity (pomenovanej po tvorcovi konceptu noosféry – vedcovi Vernadskom) so 7 fakultami orientovanými na výskum v super nových technológiách (vákuum, torzné polia a pod.) v spojení s holistickým a novým poňatím spoločenských vied. Táto univerzita by tvorila vedecké zázemie vznikajúcej ekonomike Novoruska. V prípade, že projekt Novoruska bude úspešný, Rusko ho môže aplikovať na celom svojom území. Novorusko sa tak pri priaznivom vývine môže stať laboratórium novej spoločnosti tak často predpovedanej v minulosti, založenej na princípoch spojenia spravodlivého spoločenského systému a alternatívnych technológií.

Veľkou otázkou je úloha spirituality. Nestačí len sociálna spravodlivosť a dobre zorganizovaná spoločnosť, tá by mala ísť ruka v ruke s duchovnosťou. Či sa dá stavať na pravoslávnom náboženstve a ruských tradíciách, alebo na nejakej novej univerzálnej duchovnosti, to je veľkou otázkou a výzvou pre Rusko. Kombinácia duchovnosti so socialistickými a anarchistickými myšlienkami sa pre západniara môže zdať čudná, ale naozaj v ruskej duši drieme určitý ideál duchovného komunizmu. Z metahistorického pohľadu, ako aj podľa antropozofie Rusko má práve v budúcnosti spojiť v syntéze protiklady a vytvoriť akýsi nový druh samosprávneho socializmu, no nie na základe materializmu (ako napr. koncept Zeitgeist) ale práve na základe duchovnosti a morálnych hodnôt, čo sa v budúcnosti má stať základom Slovanskej kultúrnej epochy. K tomu je ešte ďaleká cesta, ale snahu môžeme vidieť práve v ideách, ktoré by sa mohli stať obsahom novoruskej štátnosti.

